

Ker ne bodem pasel, ne bode mi uhajala živina skozi pretrgani plot; ker ne bodem hlapčeval, ne bode mi treba graditi tega plota. Vidi pa me zdaj tudi nihče gospodarjevih ne.“ Takó je govoril in palil plot nadalje.

Prišel je sv. Jurij in Gašpar bi imel iti od Možina proč. A njegov oče se je z Možinom užé poprej pogódil, da mu bode Gašpar služil še jedno leto. Pastiril ni več, pač pa hlapčeval.

Necega deževnega vzpomládnega dné mu reče gospodar, naj gre zagradiť, kar je plota pretrganega doli ob pašniku, češ, družega dela ti zdaj nimam dati. In Gašpar je moral popravlјati uprav óni plot, ki ga je lani jeseni sam požgal. A to je bilo kaj sitno in težavno delo. Iz megle je rosilo, ob mokrem robidovji, rastočem tu in tam ob plotu, zapenjala se mu je obleka in trgala, a préstice in prótje je moral nositi od daleč po bregu navkreber.

Ko je takisto žilil se tam s tistim plotom, pač si je mislil: „Človek dostikrat misli družemu narediti kvaro, pa jo napravi le samemu sebi.“

Jos. Gradóčan.

Andrej Hofer,

vrl domoljub in katoličan.

VII. Tirolsko se udá sovražniku.

Predno je bil Dunajski mir sklenen, zaukazal je Napoleon generalu Drouet d' Erlonu, naj zasede iz Solnograškega uporno Tirolsko. Bistroumni general se je pomikal v štirih oddelkih v gore in je obkolil nenadejajoče se brambovce, ki si niso mogli misliti, da bi po takih potih in prepadih prišel sovražnik. Jože Speckbacher sam z nekoliko brambovci se je jedva (komaj) rešil s svojo izvanredno telesno močjo gotove smrti. Tudi Haspinger se je moral z meje umakniti proti Inšpruku. — Ravno takó je zasedel sovražnik tudi južne Tirole. Vzrok vseh teh nesreč je bila neјednost in predrznost vodjev.

Zopet so se zbrali brambovci na gori Izelji poleg glavnega mesta, da bi poskušali četrtič vojno srečo. Ali prejšna navdušenost je Tirolce zapustila. Poprej so se zanašali na pomoč od cesarja. A mogočni in zmagovalni Napoleon je zdrobil moč avstrijske armade ter je vzel Tirolcem njih zadnje upanje. Tudi so se glasóvi o miru vedno bolj razširjali.

Francoski general je sicer iz Hala sporočil Andreju Hoferju, da je cesar avstrijski na Dunaji sklenil mir z Napoleonom, zatoraj naj ustavi sovrašťvo in se podvrže. Ali Hofer je bil le za primirje dotlej, da pride k njemu poslanec iz cesarskega dvora.

Sovražnik teh pogojev ni hotel sprejeti in v dan 25. oktobra je zasedel zopet glavno mesto.

Takó sta si stali poleg Inšpruka zopet armadi nasproti. Kar pride v dan 29. oktobra toliko zaželjeni sél (poslanec), Jožef pl. Lichenthurn k Andreju Hoferju z lastnoročnim pismom nadvojvode Ivana. V tem pismu je naznanil nadvojvoda Ivan vrlim Tirolcem, da je bil cesar prisiljen zavoljo nesrečne vojske skleniti mir s Francozi in odstopiti zvesto Tirolsko, da-si s težkim sreem, in da jim to sporočí na cesarjevo povelje, ki želi, da bi odložili orožje in se ne žrtovali dalje brez koristi.

Ta nepričakovana vest je domoljubne Tirolce jako osupnila. Sél sam, ki je hotel zbranemu ljudstvu prečítati list, zgrudil se je prevelike žalosti mrtev na tla. Vse je obšel strah in grôza. — Andrej Hofer je sklenil, da-si s težkim srcem, udati se žalostnej osodi in odložiti orožje. A sam se je namenil nemudoma odpeljati v glavni stan bavarski, da se predstavi kraljeviču.

Užé je bil voz zaprežen, kar pride k Hoferju prenapeti o. J. Haspinger ves srdit, stavi poslančev glas na laž, češ, sam Bog je lažnika kaznil z naglo smrtjo.

Čim bolj je bilo domerodno srcé Andreja Hoferja napolneno z nado, da mora pravična reč naposled vendar zmagati, tem bolj je verjel takim sanjarijam in — vkljub nasprotnemu prigovarjanju prevídnejših — sklenil je v dan 1. novembra sovražnika zopet zgrabiti.

A Francozi ga prehité. Gosta, jesenska megla jim je pripomogla, da so se približali brambovcem, in predno so jih ti zapazili, prodrli so bili užé Francozi njih vojno črto. Andrej Hofer je bil prisiljen s svojimi zvestimi umakniti se proti Brenerju.

Tu je prišel brambovcem v roke sél namestnega kralja laškega, ki je imel pri sebi liste do francoskih poveljnikov na Tirolskem. Iz teh listov se je Andrej Hofer prepričal, da je mir istinito sklenjen, in da tri divizije laške armade hité v Tirole. Zdaj spozná Andrej Hofer, da je skrajni čas, da se ustavi boj, ki ne bode dalje Tirolcem ne na slavo ne na korist. Poslanec sam jim je prigovarjal, naj naznani vrhovni vodja po poslancih namestnemu kralju, da so se podvrgli in odložili orožje.

List se sestavi in Andrej Hofer ga prvi podpiše, rekoč: „Bodi si v imenu božjem! Ljubi Bog bode vse prav obrnil!“

Takisto je naznanil narodu z razglasom dné 8. novembra, da je cesar mir sklenil in bil prisiljen Tirolsko odstopiti sovražniku. Razglas je sklenil z besedami: „Dragi rojaki! Ne morem Vam dalje zapovedovati in biti odgovoren za nesrečo in neizogibne požare. Z udanostjo v voljo božjo se hočemo vredne skazati božjega varstva in blagoslova; z bratovsko ljubeznijo in pokorščino pa velikodušnosti Napoleonove in Njegove najvišje milosti.“

Po tem razglasu je razpustil brambovce, a on sam se je vrnil k svojej obitelji.

VIII. Tirolci se zopet vzdignejo.

Previdni in dobrohotni prijatelji so pri odhodu svetovali And. Hoferju, naj gre na Avstrijsko, — ali se pa naj vsaj skrije dotlej, da se pomirijo razburjeni duhovi. Ali žalibog, plemeniti Andrej Hofer ni slušal zvestih prijateljev!

Fanatična drhal, ki v miru nič pridobiti in v vojski nič zgubiti nima, nadleguje vedno A. Hoferja, češ, da vsa Tirolska komaj pričakuje migljeja, da zopet zgrabi za orožje in zapodi sovražnika iz dežele.

Ko je necega dné sedel Andrej Hofer s svojim tajnikom v hiši svojega strijca ter se ž njim razgovarjal o raznih stvaréh, prišel je k njemu človek z nabito puško ter ga nagovoril: „Nu, Andrej, kakó je? Kaj nam je storiti s Francozom? Hočeš li tudi ti kaj storiti ali ne? Pričel si, glej, da tudi izvršiš! Ako nečeš, védi, da je moja puška zate ravno tako nabasana, kakor za Francoze!“

Andrej Hofer mu hoče z lepimi besedami dokazati, kako nespametno bi kaj takega bilo, ker je sovražnik zasedel skoraj vso deželo.

A ta divjá kakor béšen ter pretí sprožiti, ako mu Andrej Hofer ne obljubi, da bode zopet sklicil Tirolce na boj proti Francozom.

Da bi bil toraj Andrej Hofer varen svojega življenja in pa, ker se je raznesla vest, da je cesar Franc zopet vojsko pričel, ter je jeden oddelek užé udaril na Bavarsko, a nadvojvoda Ivan pa hiti Tirolcem na pomoč, zaukazal je Hofer svojemu tajniku Kajetanu Swethu, da naj sestavi oklic. And. Hofer ga je podpisal, a s tem si je podpisal sam sebi smrtno sodbo.

Kakor blisk se je širila vest o novej ustaji po vsej dolini, če tudi so se previdnejši, sosebno duhovniki, ustavljali razglaševanju oklica.

Ko so Francozi zvedeli o nemirih v Pasajerskej dolini — in pa, da so brambovci zbrani okolu Merana, napadli so jih v noči med 19. in 20. novembrom, razkropili jih na vse strani, in so tudi srcé Tirolske — Meran — zasedli.

Zdaj je bila vsa Tirolska uklenjena v jarem mogočnega Napoleona.

Po teh nesrečnih bojih so si prizadevali vodje, da se z begom na Avstrijsko rešijo gotove smrti.

Rudečebradcu, o. Joahimu Haspingerju, se je posrečilo, da je po mnogih težavah in ovinkih srečno dospel preko meje na Koroško in od tod na Dunaj. Jože Speckbacher je zbežal na planine. Tedne in tedne je bil skrit med ledom in snegom v nekej votlini. Zvesta roka mu je donášala potrebnega živeža. Še le meseca maja 1810. leta se mu je posrečilo zbežati skozi Solnograško na Dunaj.

Petra Majerja, obče spoštovanega možá, dobili so Francozi v pest in ga obsodili na smrt. Po prizadevanji in prošnji njegove zveste žene so ga hoteli rešiti. Zategadel se prva obsodba na smrt zavrže in preiskava se novič prične. Lehko bi se bil rešil smrti, ako bi bil pred sodniki hotel tajiti, da mu je bil znan razglas namestnega laškega kralja, v katerem je zagotovil milost vsem, ki odložé orožje. A značajni mož je zbranim sodnikom naravnost rekel: „Ne pristoji možu, ki se je bojeval za pravico in resnico, da bi si rešil z lažjo svoje življenje. Znal sem za razglas!“

Bil je drugič na smrt obsojen in je umrl kot mučenik za resnico in prostost domovine.

Vrhovni vodja ustaje, Andrej Hofer, zginil je in nihče ni znal kam? Francoska vlada je razpisala na njegovo glavo 1500 gld.

(Konec prihodnjích.)

—*—

Prigovor.

Minute prinesó,
Kar čakalo je leto;
Minute poderó,
Kar znašalo je leto.

M. T.

—*—